

MISCEL·LÀNIA

JUBILEU

Convocat el Jubileu de 2025: significat i abast

Ramon Torra¹

A l'atri de la basílica de Sant Pere el papa Francesc va presentar la butlla del jubileu 'Spes non confundit' (L'esperança no defrauda)² del gran Jubileu ordinari del 2025 i la va lliurar als bisbes representants de tot el món. Va demanar que fos un temps de valentia per aconseguir la pau i que els governs condonin el deute als països pobres. La Porta Santa s'obrirà el 24 de desembre iniciant l'Any Sant ordinari que es convoca cada 25 anys, és un dels grans esdeveniments de l'Església catòlica i s'espera que prop de 35 milions de pelegrins viatgin a Roma.

Què és un jubileu?

Un jubileu és la celebració que es fa en les esglésies cristianes i que commemora un any de significacions particulars. Té el seu origen en el poble jueu i el cristianisme ho rememora quan Jesús, a l'inici del seu ministeri públic, a la sinagoga de Natzaret, després de la lectura del passatge d'Isaïes *–L'esperit del Senyor és sobre meu, perquè ell m'ha ungit. M'ha enviat a portar el missatge joïós als desventurats, a anunciar als captius la llibertat i als cecs el recobrament de la vista; a posar en llibertat els oprimits, i a proclamar un any de gràcia de part del Senyor–* anuncia la seva missió: "Avui s'ha

complet aquesta escriptura que acabeu de sentir”, així declara que ell mateix és el compliment de l’any de gràcia del Senyor” (Lc 4, 17-21).

En el jubileu cristià l’any de gràcia ho serà per l’alliberament de tots els pecats comesos i de la pena que s’hagués de purgar al purgatori.

Origen del jubileu

Per als jueus el jubileu –el *Jobel*– era un temps de dotze mesos de duració en el qual s’alliberaven els esclaus, la terra descansava, es perdonaven els deutes i les propietats retornaven al seus amos originals.

El poble jueu per anunciar l’inici de certes festes sagrades –com el *Yom Kipur*, el Dia de l’Expiació– feia sonar el *shofar*, una banya buida de boc per recordar la fe d’Abraham quan no va eludir sacrificar el seu fill Isaac i va veure un boc atrapat amb les seves banyes en un arbust: era el senyal que Déu havia apreciat la seva obediència.

El so d’aquest instrument recorda al poble jueu que en el jubileu hi ha un missatge social molt important que fa referència a l’actualitat i als temes de l’equitat social i la protecció de la creació de què l’home i la dona són custodis. La terra no ens pertany, ens ha estat regalada, pertany al Senyor que decideix com donar-la, i quan donar-la amb justícia. Si hi ha iniquitat entre els éssers humans, aquesta iniquitat s’ha de corregir sistemàticament i periòdica per tal que tots tinguin l’oportunitat de tornar a començar.

Aquests itineraris de gràcia tenen l’origen a l’època medieval. Al segle IX hi va haver qui va descobrir, a l’antic regne d’Astúries, unes restes humanes que va atribuir a l’apòstol Jaume el Major i així va començar un centre de pelegrinatge pel nord de la Península Ibèrica cap a *Campus Stellæ* que es va estendre per tot Europa. Va ser el tercer gran camí de pelegrinatge després de Terra Santa i Roma. Al 1122 el Papa Calixt II va instaurar l’*Any Sant Jacobeu* cada 25 de juliol que fos diumenge, cosa que va fer que es multipliquessin els pelegrinatges a Santiago.

Els primers jubileus

Al 1216 sant Francesc va obtenir del Papa Honori III la *Indulgència de la Porciúncula* una “indulgència plenària de tots els pecats per als qui, confessats i penedits, vinguessin al lloc de Santa Maria dels Àngels el primer dia d’agost”.

Al 1294 el Papa Celestí V establí un jubileu especial per a les persones que, “veritablement penedides i confessades, els dies 28 i 29 d’agost vagin en pelegrinatge a la Basílica de Santa Maria di Collemaggio, a L’Aquila”. Però aquests eren, diguem-ne, jubileus “particulars”, no universals.

Al 1300 Bonifaci VIII instaura el jubileu d'una manera periòdica. Va preveure que es fes cada 100 anys però mai va ser així. El 1350 ja es va celebrar el segon i després es van anar celebrant segons les èpoques. Actualment els ordinaris se celebren cada 25 anys, però se'n poden convocar d'altres quan l'Església cregui convenient, com per exemple el que es podrà celebrar el 2033 amb motiu dels dos mil anys de la Redempció.

El primer jubileu ordinari

Cada canvi de segle provoca pors, esperances, expectatives, expectació pel que pugui passar a l'inici del nou segle. A la vegada hi ha un desig de canvi, un desig de renovar-se, de purificar-se, de començar de zero. El 1300, a les portes del pas d'un segle al següent, fa sorgir entre la gent la idea que el Papa podria concedir una indulgència plenària.

La nit de l'1 de gener de 1300 pels carrers de Roma se sent un brunzit cada cop més fort perquè hi ha molta gent que corre, que camina ràpid: homes i dones van corrent a la Basílica de Sant Pere animats per l'esperança de demanar al Papa una indulgència plenària. Bonifaci VIII, el Papa d'aleshores, comprèn l'expectativa del fervor popular que requeria una indulgència plenària i transforma aquest sentiment emotiu en un instrument

veritablement canònic: anuncia el Jubileu, el primer any sant de l'època cristiana, és l'inventor del primer jubileu que reinterpreta, en sentit espiritual, el jubileu dels jueus. És un recordatori per reflexionar sobre la pròpia vida i per millorar.

Aquest primer Jubileu ordinari cristià, va tenir lloc des del 22 de febrer del 1300 fins a principis de l'any següent. Va ser una gran obra espiritual i eclesial que testimonià la capacitat d'haver sabut acollir les expectatives populars i d'haver proporcionat un instrument que convergí en el Jubileu.

Els habitants de Roma podien guanyar la indulgència plenària "visitant les basíliques de Sant Pere i Sant Pau durant trenta dies, amb reverència, penedits i confessats, i si eren pelegrins o estrangers, durant quinze dies". Això va fer que amb la promulgació del Jubileu es mobilitzés un pelegrinatge massiu cap a Roma: gent a peu, amb carros o a cavall van envair la ciutat eterna durant tot l'any.

Homes i dones de totes les edats, a totes hores i en totes les estacions de l'any caminaven penedits esperant els fruits de la conversió. Hi havia tanta gent que el pont de *Castel Sant'Angelo* es va haver d'habilitar en dos sentits: un d'anada a Sant Pere i un altre de tornada.

Hi ha un testimoni d'excepció en aquest jubileu: Dante Alighieri. Ell hi va anar i així reflecteix aquest anar i venir pel pont com l'anar i venir dels condemnats de l'infern:

*Com els romans, per mor de les gentades,
en l'any del Jubileu, fan caminar
sobre el pont seguint cues ordenades,
i els d'una banda tots solen mirar
vers el castell, i van cap a Sant Pere,
i els altres miren vers el món Jordà...*

Dante ens diu que el viatge de la *Comedia* passa perquè ell, com molta gent, a la meitat de la seva vida perd el camí, es troba "al mig d'una selva obscura" i en vol sortir. Ell, amb trenta-cinc anys, sent l'afany de sortir de la *selva selvaggia*, de la vida de pecat que portava. Aquesta "estada" va durar una setmana, la Setmana Santa del primer jubileu de l'Església, del 8 al 14 d'abril de 1300. El poeta comença a baixar a l'Infern el divendres sant i inicia l'ascensió al Paradís a l'alba del diumenge. Després d'aquesta "estada a l'altra vida" torna i ens explica el que li va passar:

*Al bell mig del camí de la nostra vida,
vaig retrobar-me en una selva obscura,
del dreturer vial la passa eixida.*

*Ai, dir com era serà feina dura,
tot aquell bosc salvatge, i aspre, i fort,
que al pensament renova la païra...*

El Jubileu ordinari de l'esperança 2025³: L'esperança no defrauda

El Papa Francesc ha convocat el jubileu ordinari per a l'any 2025 –*Spes non confundit*– i en la convocatòria ens recorda que si bé la imprevisió del futur fa sorgir sentiments contraposats, aquest jubileu ha de ser per a tots ocasió de revifar l'esperança i la paciència. Hem de contemplar la Creació amb sorpresa, amb la paciència del discórrer de les estacions, de la vida i desenvolupament dels animals...

El primer jubileu del 1300 va ser fruit d'un itinerari de gràcia animat per l'espiritualitat popular. El pelegrinatge és també fonamental el moviment jubilar: afavoreix el valor del silenci, de l'esforç, d'allò que és essencial.

En aquest Jubileu de l'Esperança s'han convocat actes perquè tothom s'hi pugui sentir acollit. Un cop oberta la Porta Santa –el 24 de desembre del 2024– s'iniciaran trobades jubilars durant tot l'any. A finals de gener del 25 hi haurà el Jubileu del Món de la Comunicació i el darrer serà el 14 de desembre amb el Jubileu dels Presos. Entremig 33 convocatòries més al llarg de tot l'any perquè tothom s'hi pugui sentir identificat⁴.

Els signes dels temps també els hem de transformar en signes d'esperança: *la pau* al món; el desig dels joves de *transmetre la vida* amb una maternitat i paternitat responsables; *l'alegria* de viure, perquè l'ésser humà no es pot conformar amb sobreviure; el respecte als *presos*, que pateixen un buit afectiu i que se'ls permeti tornar a començar; l'abolició de la *pena de mort*; els *malalts*, que se'ls pugui alleujar el patiment; els *joves*, que no es deixin il·lusionar per les drogues, per la delinqüència i per allò que és efímer; pels *emigrants, exiliats, desplaçats i refugiats* que han de fugir per evitar discriminacions, violències i guerres; pels *ancians, àvies i avis*, que no se sentin sols i abandonats; pels *pobres*, sense habitatge ni menjar; els *béns de la terra*, que no siguin per uns quants privilegiats; que les nacions riques condonin els *deutes dels països* que mai els podran pagar...

Les indulgències

El pecat de l'home, tant si és de paraula, obra o pensament, és el seu allunyament de la voluntat de Déu. Des d'Adam fins avui hi ha una rebel·lió i una desobediència a la voluntat de Déu per la qual l'home, amb el seu orgull, vol determinar allò que és bo i allò que és dolent i arribar a 'ser com Déu'. Aquesta rebel·lió la va superar Crist per nosaltres amb la seva passió, mort i

resurrecció. Crist ens perdona els pecats en el sagrament de la Reconciliació, però no les penes temporals que se'n deriven, com haver de passar pel purgatori un temps abans d'entrar a la glòria del cel. Una indulgència ni perdona els pecats, ni és una assegurança per no pecar més. Doncs, què és? El *Catecisme de l'Església Catòlica* (núm. 1471) ens diu que:

La indulgència és la remissió, davant de Déu, de la pena temporal merescuda pels pecats ja perdonats que tot fidel pot lucrar, per a ell mateix o aplicar pels difunts.

En la convocatòria del jubileu el Papa Francesc ens recorda que la Indulgència:

permet descobrir com d'il·limitada és la misericòrdia de Déu. No sense raó a l'antiguitat el terme «misericòrdia» era intercanviable amb el d'«indulgència», precisament perquè pretén expressar la plenitud del perdó de Déu que no coneix límits. La Indulgència és aleshores, una gràcia jubilar.⁵

El pecat ens “deixa unes marques exteriors i interiors”, un aferrament desordenat a les criatures que hem de purificar, ja sigui aquí a baix, ja sigui després de la mort al Purgatori. Aquests “efectes residuals del pecat” són remoguts, per la gràcia de Crist, per la indulgència.

L'esperança troba en la Mare de Déu el seu testimoniatge més alt:

és un do de gràcia, i en el seu cor ressonaven les paraules de Simó al temple: “Aquest nen serà causa que molts caiguin o s'aixequin a Israel”. Tota la seva vida de dolor la convertia en la nostra Mare, Mare d'esperança, *Stella maris*, esperança en els moments de borrasques de la nostra vida que ens auxilia, ens sosté i ens invita a confiar i seguir esperant. L'esperança és com una àncora a la qual ens aferrem per no perdre el refugi en el Senyor⁶.

*Com lucrar les indulgències durant el Jubileu?*⁷

Les indulgències es podran lucrar, fent les activitats previstes, a: Roma, Terra Santa, Catedrals i esglésies indicades pels bisbes i complint les condicions establertes, que són “la confessió sacramental, la comunió eucarística i l'oració per les intencions del Romà Pontífex. Es requereix a més, que s'exclouï tot afecte al pecat, fins i tot venial.

Aquestes tres condicions poden complir-se alguns dies abans o després de l'execució de l'obra prescrita; no obstant això, és convenient que la comunió i l'oració per les intencions del Summe Pontífex es realitzin el mateix dia en què es faci l'obra.”⁸

Les persones que per motius greus no puguin fer el pelegrinatge a cap dels

llocs indicats, podran guanyar les indulgències si, veritablement penedits, segueixen algun acte jubilar a través dels mitjans de comunicació.

També es podran lucrar si, amb ànim devot participen en:

Missions populars, exercicis espirituals, trobades de formació sobre textos del *Concili* o del *Catecisme*. I també de manera peculiar redescobrint les Obres de Misericòrdia *corporals*: donar de menjar al famolenc, donar de beure a l'assedegat, vestir el nu, acollir el foraster, assistir els malalts, visitar els presos, enterrar els difunts...; i *espirituals*: aconsellar a qui ho necessiti, ensenyar al qui no sap, corregir l'equivocat, consolar el trist, perdonar les ofenses, suportar amb paciència les persones molestes, pregar Déu pels vius i difunts...

Totes aquelles persones que vagin a visitar —per un temps adequat i seguint les condicions espirituals, sacramentals i d'oració— els germans que es trobin en alguna d'aquestes necessitats, també podran aconseguir la indulgència plenària. Podran repetir tantes vegades com vulguin aquestes visites durant l'Any Sant.

De la mateixa manera es podran aconseguir:

mitjançant *iniciatives* que ajudin l'esperit penitencial, redescobrint el *valor penitencial del divendres*, abstenint-se, en esperit de penitència, almenys durant un dia, de *distraccions banals* (reals, virtuals, induïdes pels mitjans de comunicació o xarxes socials); de *consums superflus* (dejunant o practicant l'abstinència); *atorgant diners* als pobres; sostenint *obres de caràcter religiós o social* (a favor de la defensa, protecció i qualitat de la vida, de la infància abandonada, de la joventut en dificultat, dels ancians necessitats o sols, dels emigrants); dedicant una part adequada del propi temps lliure a *activitats de voluntariat*, (d'interès per a la comunitat o altres formes similars de compromís personal).

¹ Llicenciat en Filosofia i Lletres

² Comentada a Temes d'avui, 2024- I, n. 70, pàg. 51-56.

³ Es pot veure tota la informació sobre el Jubileu en el lloc web: iubilaeum2025.va

⁴ Butlla Jubileu:

https://www.vatican.va/content/francesco/es/bulls/documents/20240509_spes-non-confundit_bolla-giubileo2025.html. Cfr. núm. 7 a 15

⁵ Ibíd. n. 23

⁶ Ibíd. n. 24

⁷ https://www.vatican.va/roman_curia/tribunals/apost_penit/documents/rc_penitenzieria-ap_20240513_norme-indulgenza-giubileo2025_sp.html

⁸ Const. Apost. 'Indulgentiarum doctrina', normes 7 i 8: